

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพด้านการศึกษา ในมาตรา 49 ไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และมาตรา 54 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550: 15) รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 10 หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา วรรคหนึ่งระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และระบุไว้ในวรรคสองว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และวรรคสาม การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545: 5)

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มคนที่มีความต้องการพิเศษ โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากกว่าที่ผ่านมา ทำให้การจัดการศึกษาเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาคทั้งทางด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสื่อสาร การเข้าถึงอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมาย และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดไว้เช่นเดียวกับนักเรียนทั่วไป โดยรัฐต้องพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ในรูปแบบและวิธีการอันเหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษทางการศึกษาเป็นรายบุคคล

และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากสภาพความบกพร่อง หรือความต้องการพิเศษ โดยจัดให้เข้าเรียนตามสภาพความบกพร่องในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง การจัดให้เข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติร่วมกับนักเรียนทั่วไป

โครงการเรียนร่วมเป็นโครงการที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประเภทต่าง ๆ ในวัยเรียน ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในระบบโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการพิเศษทางการศึกษา และเพื่อการพัฒนาศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคล โดยมีครูประจำชั้น และครูการศึกษาพิเศษให้ความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนร่วม กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีความพยายามดำเนินการในรูปแบบโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในทุกจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมอย่างทั่วถึงในพื้นที่ใกล้บ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 10)

โครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมทั้งในชั้นเรียนร่วม และในสถานศึกษา เป็นโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นและมีความชัดเจน เป็นการทำงานร่วมกันทั้งระบบ เพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพรวมทั้งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในวัยเรียน ได้รับบริการตามกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา ซึ่งโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมต้องบริหารตามโครงสร้างซีท โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) นักเรียน (S: Students) 2) สภาพแวดล้อม (E: Environment) 3) กิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) 4) เครื่องมือ (T: Tool) (เบญญา ชลธาร์นันท์, 2546: 6) ซึ่งการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท สามารถกล่าวได้ว่า เป็นการบริหารที่สอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลหรือหลักการระบบกลไกการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ที่ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การมีกระบวนการที่โปร่งใส การพร้อมรับการตรวจสอบความชอบธรรมในการใช้อำนาจ การมีกฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน และการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการบริหารจัดการที่เป็นระบบและมีการบูรณาการองค์ประกอบทุกด้านอย่างครบถ้วน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไปในโรงเรียนปกติ ได้รับประโยชน์ทางการศึกษาเพิ่มขึ้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครอบครัวของเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ มีความสุข และมีความพึงพอใจ ที่ลูกได้รับการทางการศึกษาและได้รับโอกาสเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนร่วมได้อย่างเป็นระบบ ด้วยการบริหารที่เป็นไปอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วมได้รับประโยชน์ในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (เบญญา ชลธาร์นันท์, 2546: 49-50)

สำหรับการดำเนินงานบริหารจัดการเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส มีนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในรูปแบบเรียนร่วม พร้อมทั้ง ส่งเสริมสนับสนุนทั้งในเรื่องของงบประมาณ และกิจกรรมในการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมทั้ง 66 โรงเรียน ที่ตั้งอยู่ใน 13 อำเภอ ในเขตบริการทางการศึกษาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เป็นแหล่งวิทยากรด้านการศึกษาพิเศษ แก่โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมทั่วไป แต่จากการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนร่วม ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนราธิวาส ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส กลับพบว่า การดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส ประสบปัญหาคือ ด้านบุคลากรมีปัญหาเกี่ยวกับครูขาดความรู้และ ขาดทักษะในการคัดกรองเพื่อระบุประเภทความพิการ ทำให้ผลการคัดกรองที่ได้ไม่ชัดเจนและผิดประเภท ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการวางแผนพัฒนาตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ดังที่ปรากฏในแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล อีกทั้งยังขาดความรู้และทักษะในเรื่องการวัดและประเมินผล รวมถึงผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และคิดว่าไม่ใช่กลุ่มสาระวิชาหลัก ที่ต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ จึงไม่ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในด้านนี้เท่าที่ควร และอีกประการหนึ่ง ที่เป็นปัญหาสำคัญคือ มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานการจัดการเรียนร่วมในระดับ โรงเรียนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นสาเหตุที่มีส่วนทำให้ทั้งผู้บริหารและครู ไม่สามารถทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ เต็มเวลาและอย่างต่อเนื่อง ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อ ความสามารถในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มี ความต้องการพิเศษเรียนร่วม ส่วนด้านงบประมาณพบว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากรัฐไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทั้งระบบ และแหล่งสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงาน องค์กรอื่น ๆ มีน้อย เพราะรายได้ของประชากรโดยรวมต่ำ เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่ง (ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนราธิวาส, 2553: 8 -11)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะมีข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุม โดยเฉพาะ ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในรูปแบบงานวิจัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการ จัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ว่ามีปัญหาใดบ้างภายใต้การบริหารจัดการเรียนร่วมใน 4 องค์ประกอบ ของโครงสร้างซีท ได้แก่ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านเครื่องมือ เพื่อเป็นข้อมูล ในการวางแผน แก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วม และเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมทั่วไป ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ได้

แนวทางการแก้ปัญหาจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ผู้วิจัยได้นำวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มาใช้ในการระดมความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งในส่วนของผู้เกี่ยวข้องด้านนโยบายคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน และเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนร่วม เพื่อนำไปเป็นข้อมูลสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้มุ่งหวังว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ตามตัวแปรตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาและครู
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกันตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ จาก 66 โรงเรียน มีผู้บริหารและครูที่ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจำนวน 1,070 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 66 คน

ครูวิชาการ จำนวน 66 คน

ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 66 คน

ครูผู้สอน จำนวน 872 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในเชิงปริมาณ ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ จาก 66 โรงเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาครูวิชาการโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการเรียนร่วมศึกษาจากประชากร โรงเรียนละ 1 คน จาก 66 โรงเรียน รวม 198 คน ครูผู้สอนศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน

การศึกษาในเชิงคุณภาพ ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ โดยวิธีการสนทนากลุ่มมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสนทนากลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนต้นแบบแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ เขต 1 เขต 2 และเขต 3 เขตพื้นที่ละ 2 คน รวมจำนวน 6 คน กลุ่มสนทนากลุ่มที่ 2 เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนร่วม (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร โรงเรียนและครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ประกอบด้วย

2.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูวิชาการ โรงเรียน
- 3) ครูรับผิดชอบ โครงการจัดการเรียนร่วม
- 4) ครูผู้สอน

2.1.2 ระดับการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) ปริญญาโท
- 3) อื่น ๆ

2.1.3 ขนาดโรงเรียน

- 1) ขนาดใหญ่ (นักเรียน 601-1,500 คน)
- 2) ขนาดกลาง (นักเรียน 121-600 คน)
- 3) ขนาดเล็ก (นักเรียน 1-120 คน)

2.1.4 ความรู้พื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ

- 1) มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษจากการศึกษาในสถาบัน
- 2) มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษจากการอบรมของหน่วยงาน
- 3) ไม่เคยมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ
- 4) อื่น ๆ

2.1.5 ประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษาพิเศษ

- 1) น้อยกว่า 1 ปี
- 2) ตั้งแต่ 1-5 ปี
- 3) ตั้งแต่ 6-10 ปี
- 4) มากกว่า 10 ปี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

2.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของเนื้อหามุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ซึ่งดำเนินงานจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทีใน 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้คือ

3.1 ด้านนักเรียน ประกอบด้วย

3.1.1 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนสำหรับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม คือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและกลุ่มนักเรียนทั่วไป

3.1.2 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษศึกษาในเรื่องของการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม การช่วยเหลือตนเอง และทักษะทางวิชาการ

3.1.3 สำหรับกลุ่มนักเรียนทั่วไปศึกษาในเรื่องการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีหรือเท่าที่จำเป็น

3.2 ด้านสภาพแวดล้อม ทำการศึกษาครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

3.2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการดำเนินการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด และการได้รับการเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปให้มากที่สุด การบริหารจัดการตารางเรียนและห้องเรียน

3.2.2 สิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียน

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ศึกษาจากการบริหารจัดการหลักสูตร แผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล การตรวจสอบทางการศึกษา เทคนิคการสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน

3.4 ด้านเครื่องมือ ทำการศึกษาถึงแนวการดำเนินงานในเรื่องของนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี สื่อสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นใดทางการศึกษา

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 รวมระยะเวลา 5 เดือน

5. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่จัดการศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน
66 โรงเรียน แบ่งจำนวนตามเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

5.1 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
จำนวน 24 โรงเรียน

5.2 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
จำนวน 28 โรงเรียน

5.3 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3
จำนวน 14 โรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในงานวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ ผู้วิจัย ได้กำหนดนิยามศัพท์ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วม หมายถึง สภาพหรือเหตุขัดข้อง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีราชภัฏ ตามโครงสร้างซีทีใน 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านเครื่องมือ

1.1 ด้านนักเรียน(S: Students) ประกอบด้วย

1.1.1 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนสำหรับนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและกลุ่มนักเรียนทั่วไป

1.1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ศึกษาในเรื่องของการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม การช่วยเหลือตนเองและทักษะทางวิชาการ

1.1.3 สำหรับกลุ่มนักเรียนทั่วไป ศึกษาในเรื่องการให้ข้อมูลเพื่อให้นักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ สามารถให้ความช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างถูกวิธี และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กทั้งสองกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน ให้มากที่สุด

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ประกอบด้วย

1.2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีการดำเนินการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด และการได้รับการเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด การบริหารจัดการตารางเรียนและห้องเรียน

1.2.2 สิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียนให้มีความเข้าใจและยอมรับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities) ประกอบด้วยการบริหารจัดการหลักสูตร แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล การตรวจสอบทางการศึกษา เทคนิคการสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน

1.4 ด้านเครื่องมือ (T: Tools) ประกอบด้วยเรื่องแนวการดำเนินงานในเรื่องของนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นใดทางการศึกษา

2. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง สถานที่ที่จัดการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไปจำนวน 66 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส ตามประกาศของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. แนวทางการจัดการเรียนร่วม หมายถึง วิธีการที่นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเหตุขัดข้อง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตาม โครงสร้างฯ จากแบบ.....และการ..... ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานราธิวาส ใน 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านนักเรียน 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน 4) ด้านเครื่องมือ

4. การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป โดยให้ได้รับการศึกษาและจัดให้ได้รับบริการพิเศษตามความต้องการ เป็นรายบุคคล

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานบริหาร เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส

6. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยมีบทบาทหน้าที่ภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

6.1 ครูวิชาการ หมายถึง ครูที่เป็นหัวหน้างานวิชาการในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส

6.2 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนปกติทั่วไปในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส

6.3 ครูรับผิดชอบโครงการ หมายถึง ครูที่เป็นหัวหน้าโครงการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ซึ่งมีวุฒิทางการศึกษาพิเศษหรือผ่านการอบรม หรือมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส

7. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น บกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ บกพร่องทางการเรียนรู้ บกพร่องทางการพูดและภาษา นักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลออทิสติกและบุคคลพิการซ้อน โดยเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี

8. การสนทนากลุ่ม หมายถึง การระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนต้นแบบเรียนร่วมจำนวน 6 โรงเรียน และผู้ที่เป็นตัวแทนของครูที่มีผลงานด้านการเรียนร่วม ถึงประเด็นปัญหา “แนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี”

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ในครั้งนี้คาดว่าจะเกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทราบสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และแนวทางในการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูรับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี
2. ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเรียนร่วม เพื่อนำไปปรับใช้ตามสภาพปัญหาและตามบริบทของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในแต่ละโรงเรียน
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีบริบทของสภาพปัญหาและสภาพการจัดการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น